

Vårdnad, boende och umgänge

Webbinarium om nationella och internationella frågor

Dagens program

09.00 Inledning

09.10 Umgänge med umgängesstöd

Josefin Leijon, MFoF

9.45 Paus

10.00 Familjerätt i ett internationellt perspektiv

Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonventions

betydelse för familjerättsliga ärenden om vårdnad, boende och umgänge.

Nadia Yousri och Ingeborg Bjerlestam, Utrikesdepartementet

11.00 Paus

11.15 Tid för frågor

11.45 Aktuellt från MFoF och avslutning

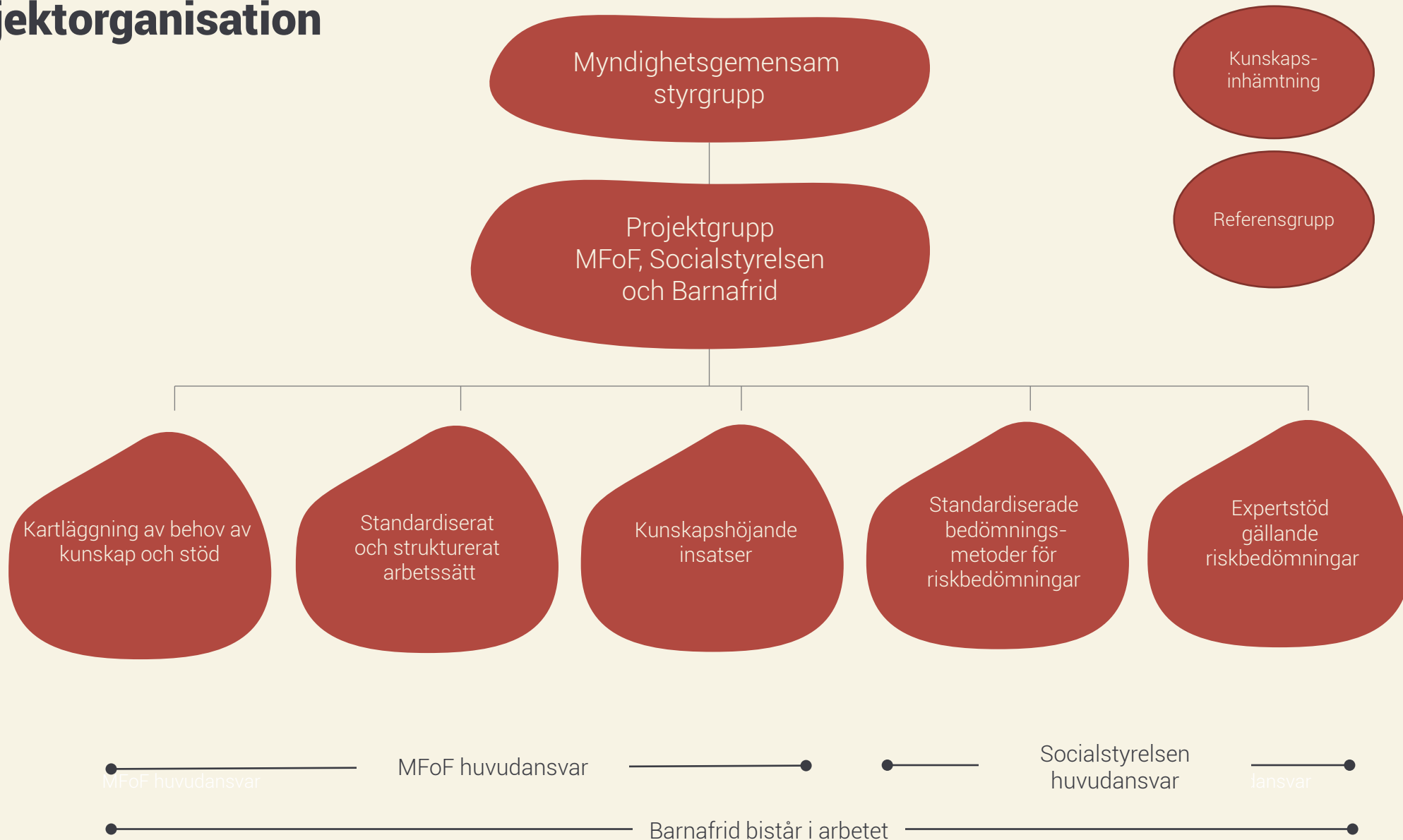
Praktisk information

- Tekniska problem
- Inspelning, möjlighet att se föreläsningarna i efterhand
- Powerpointbilderna
- Skicka in frågor

Uppdrag att stärka socialtjänstens arbete med riskbedömningar samt i frågor om vårdnad, boende och umgänge

S2024/01210 (delvis)

Projektorganisation

Kartläggning av behov av kunskap och stöd i VBU frågor hos yrkesverksamma inom socialtjänsten

Syfte

- Visa och uppmärksamma eventuella kunskapsluckor
- Vara ett underlag för att genomföra kunskapshöjande insatser

Tillvägagångssätt

- Inkomna mejlfrågor
- Enkät svar
- Referensgruppsmöten
- Samrådsmöten
- Menti-frågor vid Familjerättsdagarna

Umgängesstöd

Josefin Leijon, Utredare MFoF

MFoFs uppdrag

S2024/01210

JO, beslut om umgängesstöd (9119-2019)

- Tillsyn av hur fyra socialnämnder verkställer domstolarnas beslut om umgängesstöd
- Särskilt inriktad på användningen av så kallade umgängeslokaler
- Verkställighet i umgängeslokal kan fungera, men är förenad med ett antal problem
- Krav i 6 kap. 15 c § föräldrabalken riskerar att inte uppfyllas genom lokallösningen
- Principen om barnets bästa måste respekteras

6 kap 15 c § När rätten beslutar om umgänge med en förälder som barnet inte bor tillsammans med, får rätten, **om barnet har behov av det**, besluta att en person som utses av socialnämnden ska medverka vid umgänget (umgängesstöd). Ett beslut om umgängesstöd ska gälla för en viss tid.

Innan ett beslut om umgängesstöd meddelas ska rätten inhämta yttrande från socialnämnden.

Socialnämnden ska efter rättens beslut om umgängesstöd utse en viss person att medverka vid umgänget.

Socialnämnden ska följa upp hur umgänget fungerar och verka för att stödet inte består längre än nödvändigt.

Umgängesstöd

- Umgängesstöd ska bidra till trygghet.
- Barnets behov avgör om rätten ska besluta om umgängesstöd.
- Umgängesstöd beslutas av domstolen och verkställs av nämnden.
- Umgängesstödet är ingen garant mot skadliga åtgärder från en förälder.

Umgängesstöd gäller för en viss tid

- Umgängesstöd är en tillfällig åtgärd
- Högst ett år (viss flexibilitet)
- Beslutet om hur länge umgängesstödet ska pågå beslutas av domstolen.

Planering av umgängesstödsverksamheten

- Socialnämnden ska kunna erbjuda olika former av umgängesstöd.
- Nämnden behöver budgetera och planera för verksamheten.
- Uppföljning av verksamheten ger underlag för systematiskt förbättringsarbete.

Socialnämndens yttrande

Skriftligt

Informations-
inhämtning

Praktiska
förutsättningar

Umgängesstödjare

- En viss person ska utses.
- Beslutet får delegeras
- Ej överklagningsbart beslut

Umgängesstödjarens uppdrag

- Tydlig uppdragsbeskrivning
- Lämplig utbildning och erfarenhet
- Registeruppgifter, referenser

Utformningen av umgängesstöd

- Beslut om umgängesstöd gäller mellan förälder och barn
- Barnet bestämmer vilket språk det talar. (ev.tolk)
- Krav på drogtestar eller t.ex. omhändertagande av egendom är inte möjligt

"Med respekt för barnets behov av umgänge"

Umgängesstödslokal

- Syfte: Maximera resurser
- Rimliga och transparanta regler
- Ordningsregler
 - Ej begränsande i förhållande till domen
- Kontakt med **en** förälder

Avbrytande av umgängen

- Umgängesstödjaren ska kontakta nämnden om umgänget inte fungerar då nämnden har skyldighet att agera om bedömningen är att umgänget bör avbrytas.
- Omständigheter av allvarliga slag som tillkommit efter domstolens beslut.
- Informera domstolen om att ett beslut om umgänge med umgängesstöd behöver förändras.

Uppföljning av umgängesstödet

- Nämnden ska hålla sig underrättad.
- Regelbundna samtal.
- Verka för att umgänget inte pågår längre än nödvändigt.
- Fokus på faktorer som talar för att umgänget kan ske utan umgängesstöd.

Sammanfattning, umgängesstöd

Barnets bästa
i fokus

Flexibel
utformning

Nytt kunskapsstöd
på mfof.se

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSSTÖD

**info@mfof.se eller våra
telefontider tis 9-10, tors 9-10.**

Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden (UD-KC)

Ingeborg Bjerlestam
Nadia Yousri

Regeringskansliet

Utrikesdepartementet

Internationella regelverk i gränsöverskridande situationer gällande barn

UD:s roll som svensk centralmyndighet

Internationella regelverk rörande barn som UD är centralmyndighet för:

- 1980 års Haagkonvention
 - Olovligt bortförda eller kvarhållna barn, upp till 16 år
 - Oftast i samband med vårdnadstvist eller separation mellan föräldrar
- Bryssel II-förordningen
- 1996 års Haagkonvention

Barn upp till 18 år

Internationella regelverk forts.

- Bryssel II-förordningen (Bryssel II)
*(Föräldraansvar och skydd för barn
inkl. umgängesrätten)* → Alla EU-länder utom
Danmark
- 1996 års Haagkonvention (Haag96)
*(Föräldraansvar och skydd för barn
inkl. umgängesrätten)* → Danmark, Norge, Albanien,
Australien, Ryssland,
Serbien, Storbritannien,
Marocko, Turkiet, Ukraina
m.fl.
- 1980 års Haagkonvention
*(Olovligt bortförda eller kvarhållna barn
+ säkerställa umgängesrätten)* → Ca 100 länder

Statistik

År	Bryssel II	Haag 96	Haag 80 återförande	Haag 80 umgänge	Totalt
2010	9		88	13	110
2015	30	5	74	6	115
2020	97	57	64	11	229
2023	163	132	84	11	390

Bryssel II-förordningen / 1996 års Haagkonvention

Behörighet

Huvudregel: Barnets hemvistland har behörighet

Erkännande
och
verkställighet

Huvudregel: Beslut från ett land ska erkännas och kunna verkställas i det andra landet

Samarbete

Informationsutbyte, placering över landsgränser, orosanmälan

Behörighet

- Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention gäller som lag i Sverige.
- Huvudregel: Barnets hemvistland (artikel 7 i Bryssel II).
- Ursprungsstaten behåller som huvudregel sin behörighet vid olovligt bortförande (artikel 9 i Bryssel II + artikel 7 i Haag96)
- **Undantag:**
 - Val av domstol (artikel 10 i Bryssel II)
 - Överföring av behörighet (artikel 12 och 13 i Bryssel II + artikel 8 och 9 i Haag96)
 - Skyddsåtgärder (artikel 15 i Bryssel II)
 - Barn på flykt (artikel 11.2 i Bryssel II, se också artikel 6 jmf artikel 5 i Haag96)

Hemvistbedömningen

- ”Mercredi-fallet” – C-497/10 PPU
- Innebörden av barnets hemvist ska tolkas på ett enhetligt och självständigt sätt inom hela EU
- Den plats där barnet är integrerat ur ett socialt hänseende och familjehänseende.
- Samtliga faktiska omständigheter i det enskilda fallet, särskilt skälen för barnets vistelse, barnets nationalitet, barnets boendesituation samt hur länge vistelsen i landet pågått.
- Avser bedömningen ett spädbarn ska motsvarande prövning istället göras av den person som tar hand om barnet.
- Folkbokföring och medborgarskap faktorer i bedömningen, men är inte avgörande

1980 års Haagkonvention

- Möjligt för föräldrar att ansöka om återförande av ett barn som har förts bort eller hålls kvar i ett annat land. Utrikesdepartementets möjligheter att hjälpa föräldern beror på om 1980 års Haagkonvention gäller mellan Sverige och det andra landet eller inte.
- Även möjligt att ansöka om umgänge med stöd av 1980 års Haagkonvention.

Erkännande/Verkställighet

- Artikel 30, 34, 39, 41, 81 m.fl. i Bryssel II och artikel 23, 26 och 28 i Haag96.
- Huvudregel: Beslut från ett land ska erkännas och kunna verkställas i det andra landet
- Vägransgrunder
- Handlingar och översättning
- Frågor om bedömning av föräldraansvar

Samarbete

- Artikel 79, 80 och 82 i Bryssel II och artikel 31-37 i Haag96.
- Förmedla information till ett annat land, exempelvis avseende oro för ett barn.
- Begära information från ett annat land om ett barn, förälder eller annan anhörig, t.ex. en socialrapport, en vårdnads- och umgängesutredning.
- Begära lokalisering av ett barn.
- Samarbeta inför en placering av ett barn i ett annat land.
- Begära skyddsåtgärder för ett barn.
- Samarbete kring behörighet / behörighetsöverflyttning

Forts. samarbete

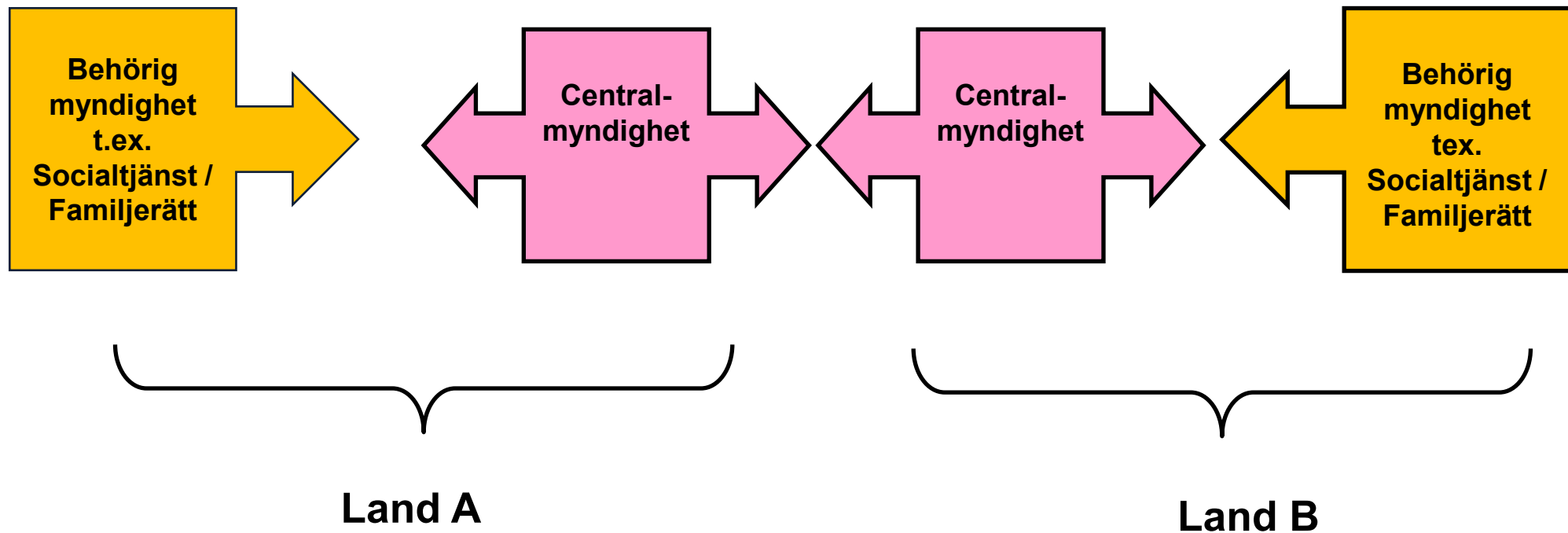
Vad kan man begära inom ramen för en vårdnads-, boende- och umgängesutredning?

- Intervju med föräldern / rapport om föräldraförmåga
- Hembesök
- Utdrag ur misstanke- och belastningsregister
- Medicinskt underlag
- Ekonomiskt underlag

Tänk på att skicka begäran i tid. Myndigheten i det andra landet ska översända den information som begärs inom tre månader efter mottagande av begäran.

Kedjan i ett ärende

Att upprätta en begäran om samarbete

- Kontakta Centralmyndigheten för information kring möjligheter till samarbete med det andra landet
- Läs de artiklar som är relevanta för er begäran och ange tydligt vad som begärs av det andra landets myndigheter
- Inga formkrav
- Uppgifter om vilket barn begäran avser, beskrivning av ärendet och motivering till varför begäran görs
- Översättning av handlingar
- Vad hade ni efterfrågat/behövt om situationen var omvänd?

Viktiga medskick

- Ta ställning till sin internationella behörighet – bedömning av alla omständigheter i det enskilda fallet.
- Finns möjligheter, och i vissa fall skyldigheter, att informera/agera även om barnet inte längre befinner sig i Sverige eller om ett barn vistas tillfälligt i Sverige.
- Vid behov: diskutera internt med kollegor/chefer och med kommunjurist
- Kontakta UD vid behov av att resonera kring vilka möjligheter som står till buds.

Kontakt

Regeringskansliets växel 08-405 10 00
UD-Jouren 08-405 50 05
ud-kc@gov.se

Sektionen för civilrättsliga frågor (centralmyndighetsfunktionen)

Sektionsnummer:
08-405 53 04 (telefontid 13.00 – 15.00)

Vårdnad, boende och umgänge

Webbinarium om nationella och internationella frågor

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Aktuellt på MFoF

MFoF – en statlig **kunskapsmyndighet** med **familjefrågor** som uppdrag och **barnets bästa** i fokus

Familjerätt

Föräldraskapsstöd

**Familje-
rådgivning**

**Internationella
adoptioner**

Grundutbildning i föräldraskapsstöd

mfof.se/utbildning

Målgrupper

- Yrkesverksamma
- Beslutsfattare
- Chefer
- Strateger

Syfte

- Ge en grundläggande och bred kunskap.
- Arbetet med föräldraskapsstöd ska vara kunskapsbaserat.
- Stödet ska stärka föräldraförmågan och föräldrabarnrelationen.

Stärkt stöd inom internationella adoptioner 2025-2026

Nationell
kontaktpunkt

Stöd i
ursprungssökning

Adoptionsspecifikt
samtalsstöd

Organisationsbidrag till
auktoriserade
adoptionsorganisationer

^

Statsbidrag för förstärkt
föräldraskapsstöd

Verksamhetsbidrag för
förebyggande arbete mot
hedersrelaterat våld och förtryck

Verksamhetsbidrag till
riksorganisationer för
adopterade

Statsbidragen för förstärkta familjerätter och våldsförebyggande familjerådgivning kan rekvideras under april månad. E-tjänsten är öppen för ansökan från och med **den 1 april klockan 08.00 till och med den 30 april klockan 12.00**. Statsbidragen rekvideras och återrapporteras via vår e-tjänst.

Användning av sökta medel för 2025 ska återspeglas i rapporteringen under januari 2026. Detta sker via ett formulär i MFOF: e-tjänst för återspeglingsrapportering.

I [utskick om återrapportering\(pdf\)](#) framgår vilka uppgifter som kommer ingå i återrapporteringen.

Vi har sammanställt några förslag på hur de riktade statsbidragen kan användas.

➔ [Läs mer om hur din kommun kan använda bidragen](#)

- **1 april-30 april 2025**
Utlysning av statsbidrag för 2025
- **Maj 2025**
Utbetalning av beviljade medel.
- **Januari 2026**
Redovisning av hur beviljade medel 2025 använts.

Frågor skickas via mejl till: statsbidrag@mfof.se

Men först - läs noga igenom den information som finns tillgänglig på denna sida och se om din fråga besvaras där.

Statsbidrag för förstärkta familjerätt och våldsförebyggande familjerådgivning fördelas i enlighet med Statistiska centralbyråns och Boverkets rapport (Slutrapport regeringsuppdrag 2024:2) till 20 kommuner med sammanlagt 40 områden där utanförskapet är särskilt stort.

	Antal (2024)
Antal barn berörda av samarbetssamtal	21 052
Antal barn som ingår i upplysningar inför intermistiskt beslut om vårdnad, boende och umgänge	10 020
Antal barn som ingår i utredningar om VBU	5 944
Antal vuxna som besökt familjerådgivningen för samtal	76 095
Antal barn som berörs av att föräldrar deltar i samtal vid familjerådgivningen	44 111

- Allmänna råd och handbok VBU
- Nya Socialtjänstlagen
- Tips:
 - Barnrättsperspektivet inom familjerätt och familjerådgivning 3/11
 - Förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck 3/12
 - Inspirationslunch 5/12
 - kunskapomvald.se

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSSTÖD